

OBIERANY (72) *part praes pass impf*

obierany (70), **obirany** (2) *KromRozm III*.

obierany (52), **obieran** (17), obierany *a.* obieran (3).

o jasne; -é- (19) *OrzQuin* (2), *SarnStat* (16), *KochWr*; *-e-* (3) *Mącz* (2), *SienLek*. $\diamond$ *W formach złożonych a jasne (w tym 1 r. błędne znakowanie)*. $\diamond$ *W formach niezłożonych -ån, -any, -(a)no*.

sg m N (praed) obierany (8), obierån (15); obierany *OrzQuin* (2); obierån *KrowObr, WujJud MycPrz* (2), *ModrzBaz, KochWr, SarnStat* (6); obierany : obierån *FalZioł* (5:1), *GroicPorz* (1:2). $\diamond$ *A obieran(e)go* (1) *Mącz*. $\diamond$ *f N (praed)* obieraná (1), obieran(a) (3). $\diamond$ *G obieranej* (1). $\diamond$ *n N (praed)* obierano (1) *FalZioł*. $\diamond$ *pl N m pers obierani* (39). $\diamond$ *N subst m (attrib)* obieran(e) (1) *RejKup. f (praed)* obieran(e) (1) *GliczKsiąż. n (praed)* obierany (1) *GroicPorz*.

Składnia dopełnienia sprawcy: obierany od kogo (2) *WujNT, SarnStat, przez kogo* (1) *GroicPorz*.

Sł stp, Cn, Linde brak.

1. *Wybierany z różnych możliwości lub rzeczy możliwych; eligatur JanStat* (68) : Korzeń *Diphthamow* ma być obierany który by niemiał w łobie żadnych dziurek *FalZioł* I 41c, I 63b, 97b, 124d, III 3, 10c, 27d.

obierany w co [= do czego] (1): [*popielaty korzeń turbitu*] ma być obieran w lekarstwa/ Czarny zły *FalZioł* I 148d.

a. *O wartościach abstrakcyjnych* (1) : w wążplyuych rzeczach droga pewnyeyfza a prześpyecznyeyfza ma bycz obyeraa *PatKaz* I 15v.

b. *O osobach: wyznaczany do pełnienia jakiejś roli, funkcji społecznej lub urzędowej* (59) : *KromRozm III K; Poborce* aby w powieciech byli obierani *Diar* 80, 82; *Ligurgus* [...] bez połágu rofkázował poymować żony/ dla tego áby żony nye dla pyenyędzy były obyeraáne *GliczKsiąż* Q; Ráyce przyfygáią ná kázdy rok/ gdy znowu bywáią obieráni/ ftrzedz potćiwolći/ y pomnożenia pożytkow/ y práwá Mieyfskiego *GroicPorz* b4v; W Máydeburgu iedennałćie Przyliężników bywáią obieráni/ A Woyth dwánałty *GroicPorz* d2v, c2, g2v; *RejPos* 21v *marg*, 23, 23v, 24v; *WujJud* 154; A ták y Krolowie/ nie dla zacności rodu máią być obieráni [*Neque igitur ex genere reges eligendi sunt*]/ ále dla vmieiętności rządzania Rzeczypołpolitey. *ModrzBaz* 15v, 15v, 74, 134v; *NiemObr* 178; Wdowá niech będzie obierána [*Vidua eligatur*] nie mniey niżli w fześćidzieśiát lat *WujNT* 1. *Tim* 5/9; *SarnStat* 489, 555, 556, 562, 866, 992.

obierany do czego (3): A mieliby być obieráni [*Eligerentur*] ze wíztykich ftanow do tych konfyłtorzow *ModrzBaz* 92; á w infzych Woiewódtwách y ziemiách/ kędy Sędzie ziemfkie obieráią/ Sędziowie do tych fądow *generalium iudiciorum* obieráni bydź máią. *SarnStat* 852, 867.

obierany z kogo, z czego (4): iedno s ftanow Páńfkich Krol ma być obieran *MycPrz* II C3v; *ModrzBaz* 92, 97; Ktorzy wízfyfcy [*do skarbu Rzeczypospolitej*] niechby z ludzi dobrych/ cnotliwych/ zacnych/ et *ex bene possessionatis*, byli obieráni. *VotSzl* E.

obierany ku czemu (3): *GroicPorz* ii4; *Mącz* 10d; Ku tákowemu tedy fzfáfunku tych pożytkow kościelnych obieráni bywáią mężowie bogoboyni/ bączni/ y w gołpodárftwie dobrze ćwiczeni *WujJud* 208v.

obierany na co (16): Paweł S. [...] o biskupych tylko a dyakonych zmylenkę czyni/ yacy na tyftany obierani być mają KromRozm III H8; GroicPorz b3v; KrowObr 233; OrzQuin T2v [2 r.]; ludzie takowego wieku [mający 49 lat]/ na poradę mają być y bywają obierani. LeovPrzep Iv; WujJud 141, 156v; Na ftarostwa Powiatow y zamkow/ niechay bywają obierani [in ... praefectos eligantur] tacy ludzie/ ktorziby [...] íprawiedliwość miedzy ludźmi zachować mogli. ModrzBaz 74; WujNT Yyyyy2; SarnStat 42, 71, 207, 853 [2 r.], 867.

obierany w co (3): Dla pożytku Mieykiego/ mają być obierani w Radę/ Ludzie dobrzy/ mądrzy/ lat zupełnych/ przynamniemy we dwudziestu y w pięci lat/ w Mieście ofyedli. GroicPorz b3, b3, nn.

obierany kim (1): wstawiamy: aby żaden Opátem nie był obieran [ut nemo in Abbatem eligatur JanStat 209]/ iedno Polkiego ízlácheckiego z oycá y mátki narodu/ a godny człowiek. SarnStat 207.

W charakterystycznych połączeniach: *obierany(-i, -e) biskup(i)* (2), *człowiek* (ludzie dobrzy, mądrzy, pobożni) (5), *deputaci, kapłani, krol(owie)* (3), *pisarz(e)* (3), *poborce* (2), *podśedek, podwojski, prezbiterzy, przysiężnicy, rajce, sędzia (sędziowie)* (5), *sprawce (kościelne)* (2), *szafarze (dobr, skarbow [= o kościele], skarbu Rzeczypospolitey)* (3), *wdowy, wojt, żony; obierany do sądu (sądow)* (2), *do trybunału głównego; obierany z dyjecezyjej, z ludzi (cnotliwych, dobrych, zacnych)* (2), *z(e) (pańskich, wszystkich) stanow* (2); *obierany ku dostojęństwu, ku radzie, ku szafunku pożytkow kościelnych; obierany na krolestwo* (2), *na opactwo, na poselstwo, na poradę, na starostwa powiatow i zamkow, na stany [= duchowne], na trybunał, na urząd kapłański, na urzędy kościelne i senatorskie; obierany dla umiejętności rządu, dla zacności rodu; obierany nie dla pieniędzy, dla pożytku miejskiego; obierany od krolow i pospolstwa; obierany przez wojta i przysiężniki; obierany za (pospolitym, spólnym wszystkich stanow) zwoleniem* (2); *obierany na powiatowych sejmikach, na sejmie; obierany w powieciach* (2).

Zwroty: »przez losy obierany« (2): MycPrz II C3; Czego [nagany] wyśdz ínadniéy niemogliby [kandydaci u Rzymian], ieno gdyby przez lófsy byli obierani. SarnStat 1300.

»z pojszrodka siebie obierany« (1): żeby przez Lófy Krol s poyśzrodka fiebie miał być obieran/tedy by to nie przez niedzielę ani przesdwie było/ ale ledwo przez rok temu by koniec byl [!] MycPrz II C3.

Szeregi: »obieran i koronowan« (1): [przodkowie nasi] vczynili primatem Arcybiskupa Gnieźnińskiego/ y dali mu moc féym zkládác/ na którymby Król miał być obieran/ y od niego koronowan. KochWr 36.

»mianowany, obierany« (1): Biskupi y kápłani mogą być miánowani/ obierani/ y praefentowani od krolow/ od pośpolstwa/ y od podawcow WujNT 744.

»podawany i obierany« (1): A ci wzyfcy [szafarze skarbu Rzeczypospolitej] żeby na Seymie podawani y obierani bywali VotSzl D4v.

»obieran i postulowan« (1): aby z onéyże Diocefiiey/ w której iest klaftór/ ízláhcic godny ftanu Duchownego był obieran/ y postulowan na Opáctwo [eligatur, et postuletur in Abbatem JanStat 209] SarnStat 207.

2. *Zrywany, zbierany* [z czego] (1) : Mużkatowy kwiat bywa obierany z drzewa y z orzecha mużkatowego FalZioł III 10a.

3. *Oczyszczony, przebrany* (2) : A Rozjnyky położone Obyrane y łmażone Zwłałcza iłz grzech ijełć warzone *RejKup Rv*; [*dnia czwartego*] daway [*koniowi*] othłuczony á obwárzony owies/ y łłomy obieráney *SienLek* 189.

4. *Brudny, tarzany* (*prawdopodobnie: przed*) [*w czym*] (1) : In quibus te video volutatum, W których cie widzę taczánego/ walánego/ obieránego być. *Mącz* 506d.

Synonimy: **1.** *wybierany*; **b.** *mianowany, wybierany, wzywany*; **2.** *zbierany*.

Cf **OBIERAC**